

*STEM – Středisko empirických výzkumů,
Sabinova 3, 130 02 Praha 3 – Žižkov*

Národní park Šumava

**Výzkum STEM
pro Ministerstvo životního prostředí ČR**

23. září 2008

1. Údaje o výzkumu

Typ výzkumu:	reprezentativní výzkum
Cílová skupina:	obyvatelé Jihočeského kraje starší 18 let
Metoda výběru:	kvótní výběr podle kritérií pohlaví, věku, vzdělání, velikosti místa bydliště
Technika dotazování:	standardizované osobní rozhovory (face-to-face) provedené školenými tazateli STEM
Termín konání výzkumu:	4. – 21. září 2008
Výsledný soubor:	504 respondentů

Národní park a CHKO Šumava

Reprezentativita souboru

Výběrové kvóty

Věk:

Kategorie	Jihočeský kraj	Soubor
18 – 29 let	21 %	20 %
30 – 44 let	28 %	30 %
45 – 59 let	26 %	25 %
60 a více	25 %	25 %

Vzdělání:

Kategorie	Jihočeský kraj	Soubor
Základní	15 %	17 %
Vyučen	40 %	38 %
Maturita	34 %	35 %
VŠ	11 %	10 %

Pohlaví:

Kategorie	Jihočeský kraj	Soubor
Muži	49 %	47 %
Ženy	51 %	53 %

Velikost místa bydliště:

Kategorie	Jihočeský kraj	Soubor
0 – 999 obyvatel	23 %	26 %
1000 – 1999 obyvatel	11 %	10 %
2000 – 4999 obyvatel	14 %	13 %
5000 – 19 999 obyvatel	19 %	22 %
20 000 – 89 999 obyv.	18 %	18 %
90 000 obyv. a více	15 %	11 %

2. Základní zjištění

1. Drtivá většina obyvatel Jihočeského kraje (85 %) hodnotí celkově existenci Národního parku Šumava spíše pozitivně.
2. Významná většina (77 %) Jihočechů se přiklání také k názoru, že NP Šumava je pro místní obce ekonomickým přínosem kvůli přílivu turistů, jen zhruba čtvrtina lidí (23 %) vidí v NP spíše zátěž bránící volnému podnikání.
3. Celkově 71 % Jihočechů je na straně NP – podle nich je přínosem pro obce a i souhrnně jej hodnotí pozitivně. Pouze 10 % obyvatel kraje má zcela opačné názory, NP hodnotí negativně a vidí v něm zátěž pro obce.
4. Rozdíly mezi různými skupinami jihočeské populace na NP Šumava nejsou velké. Relativně nejsilnějšími kritiky NP jsou stoupenci KSČM, poněkud kritičtější jsou muži než ženy a osoby s nižším vzděláním než lidé se vzděláním vyšším. V žádné významné skupině obyvatelstva jižních Čech však negativní názory na NP Šumava nepřevažují.
5. Skoro tři čtvrtiny Jihočechů dávají přednost ochraně přírody (i když to může omezit rozvoj) před prosazováním dalších rozvojových projektů na úkor přírodního rámce. Poněkud častější názor, že projekty mají přednost, nacházíme opět mezi muži, mezi lidmi s nižším vzděláním, ve „třicetitisícových“ městech a poněkud překvapivě i mezi lidmi do 29 let. Rozdíly však nejsou zásadní a ochrana přírody má i v těchto skupinách navrch.
6. Otázka, jak postupovat v lesích na území NP, které jsou zasaženy kůrovcem, štěpí jihočeskou populaci na dvě takřka vyrovnané skupiny, mírnou převahu mají „ochránci“ (54 % : 46 %). Převahu zastánců kácení postižených porostů, a to i na území NP, nacházíme mezi lidmi s nižším vzděláním a mezi stoupenci KSČM.

- 7. O tom, jak je tato otázka sporná, svědčí i to, že ani mezi lidmi, kteří jsou výrazně pro ochranu přírody, nejsou názory jednoznačné. Například ze stoupenců Strany zelených je pro kácení více než třetina a z lidí, které lze – na základě názorů na existenci NP Šumava a prioritu ochrany přírody před rozvojovými projekty – označit za výrazné zastánce ochrany přírody, je pro důsledné kácení napadených stromů, a to i na území NP také více než třetina. A naopak – z lidí jednostranně „protiochranářských“ skoro čtvrtina připouští, že na území NP by se měly napadené stromy ponechat.**
- 8. Podle mínění tří čtvrtin jihočeských občanů (73 %) odvádějí Ministerstvo životního prostředí ČR a Správa NP na Šumavě dobrou práci. Nejsilnějšími kritiky jsou – vedle lidí s celkově negativním postojem k existenci NP a k ochraně přírody - také obyvatelé Českých Budějovic.**
- 9. Celkově lze konstatovat, že obyvatelé Jihočeského kraje staví ochranu životního prostředí vysoko v žebříčku svých životních priorit. Považují existenci NP Šumava za významný přínos pro svůj kraj, i když připouštějí, že pro nepočetné obce v jeho území mohou přísná pravidla omezovat jejich rozvoj. Celkově, regionálně jsou však Jihočeši do značné míry ochotni pro zachování nepoškozené přírody „obětovat“ i ekonomický rozvoj území. MŽP i Správa NP Šumava podle výrazné většiny obyvatel kraje odvádějí v ochraně přírody dobrou práci. Řešení kalamity způsobené kůrovcem lidé posuzují lidé obtížně a jejich názory nemají jednoznačnou vazbu na vztah k přírodě. V této situaci se totiž těžko hledá i odpověď na otázku, co je právě z hlediska ochrany přírody lepší, zda kácet a těžit napadené dřevo, aby nebyly zasaženy další lesy, anebo spoléhat na spontánní regeneraci zničených porostů.**

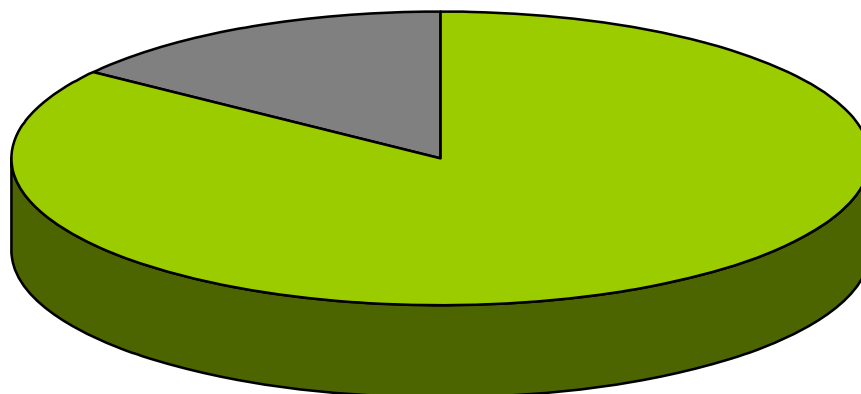
3. Podrobné výsledky

1. Celkový názor na NP Šumava

Existence Národního parku Šumava je obyvateli Jihočeského kraje přijímána v drtivé většině pozitivně.

„Celkově vzato, hodnotíte existenci Národního parku Šumava spíše pozitivně, nebo spíše negativně?“

Spíše negativně
15%

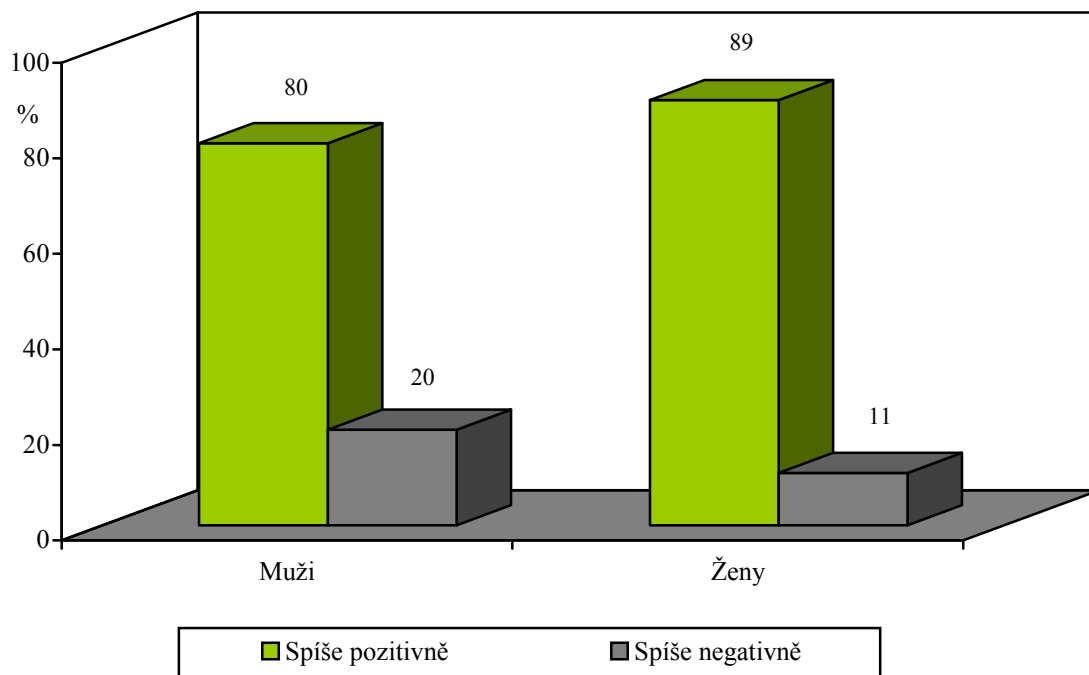
Spíše pozitivně
85%

Pramen: STEM, Národní park Šumava, 9/2008

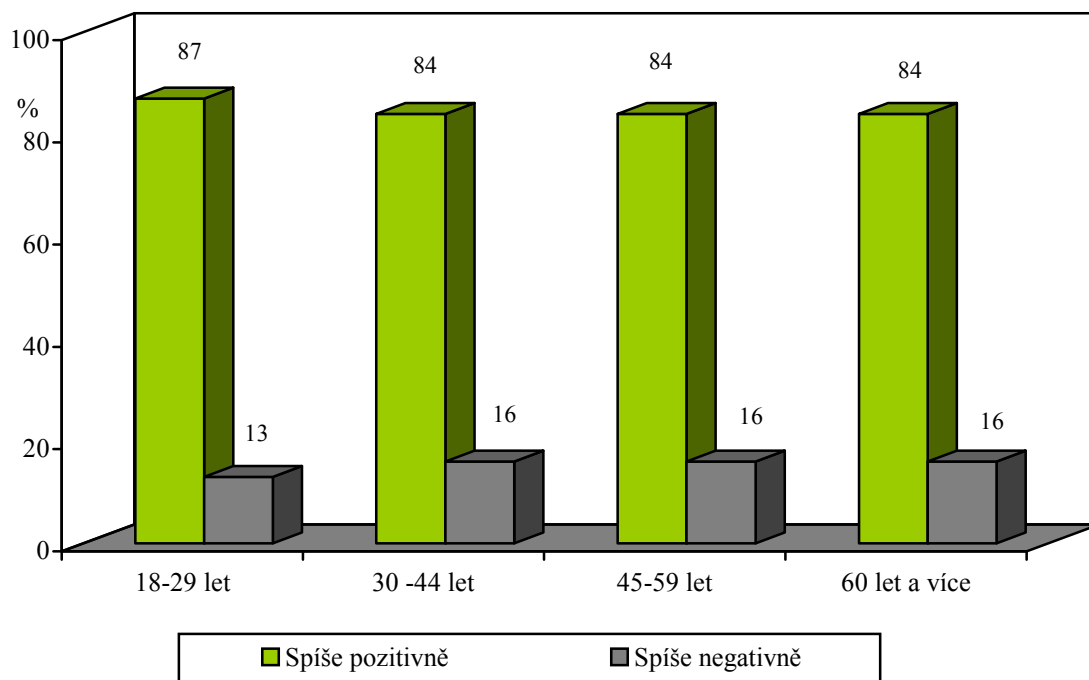
Takřka bez pochybností hodnotí existenci NP příznivě lidé s vysokoškolským vzděláním, jen minimum negativních hlasů je také mezi ženami, ale v podstatě neexistuje žádná významná sociodemografická skupina jihočeské dospělé populace, která by na existenci národního parku měla výrazně odlišný, nepříznivý názor.

Vůbec nejvíce negativních hlasů vyslovují lidé, kteří se svými sympatiemi hlásí ke KSČM (negativní názor na existenci NP má zhruba třetina z nich). Motivy, které tyto lidi k negativnímu názoru vedou, mohou být různé. Jedním z nich může být celkově negativní přístup k životu, ke všemu, co se v Česku v posledních dvaceti letech děje, může v tom být i nesouhlas s váháním, jak řešit kůrovcovou kalamitu („to by se za „nás“ stát nemohlo, přišel by rozkaz...).

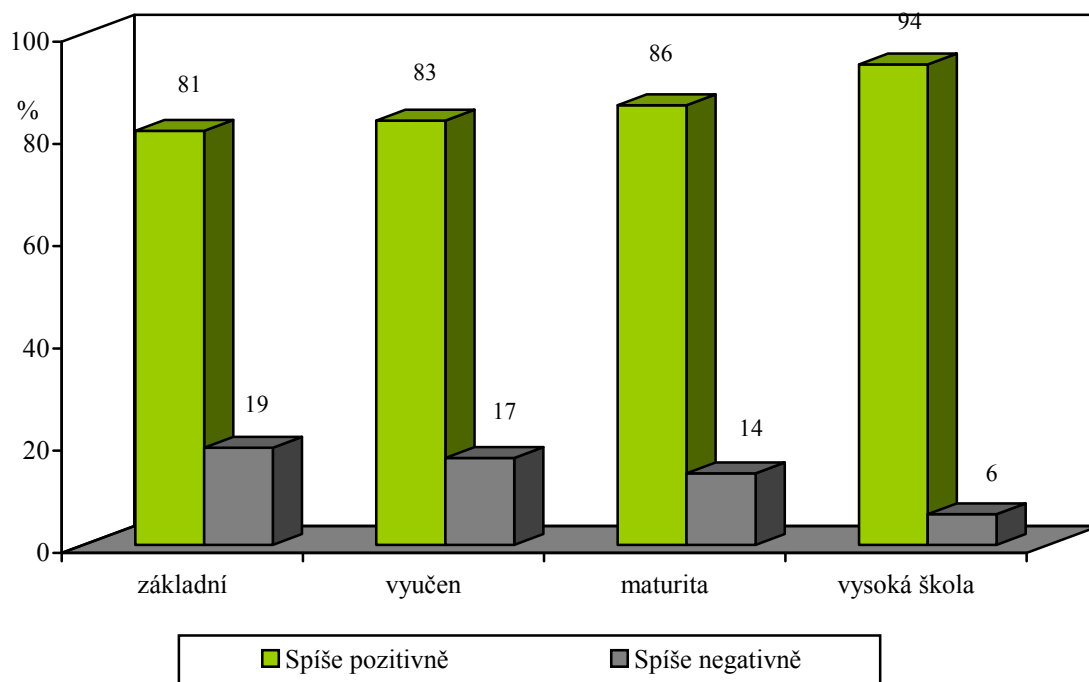
**„Celkově vzato, hodnotíte existenci Národního parku Šumava
spíše pozitivně, nebo spíše negativně?“**
- podle pohlaví respondentů

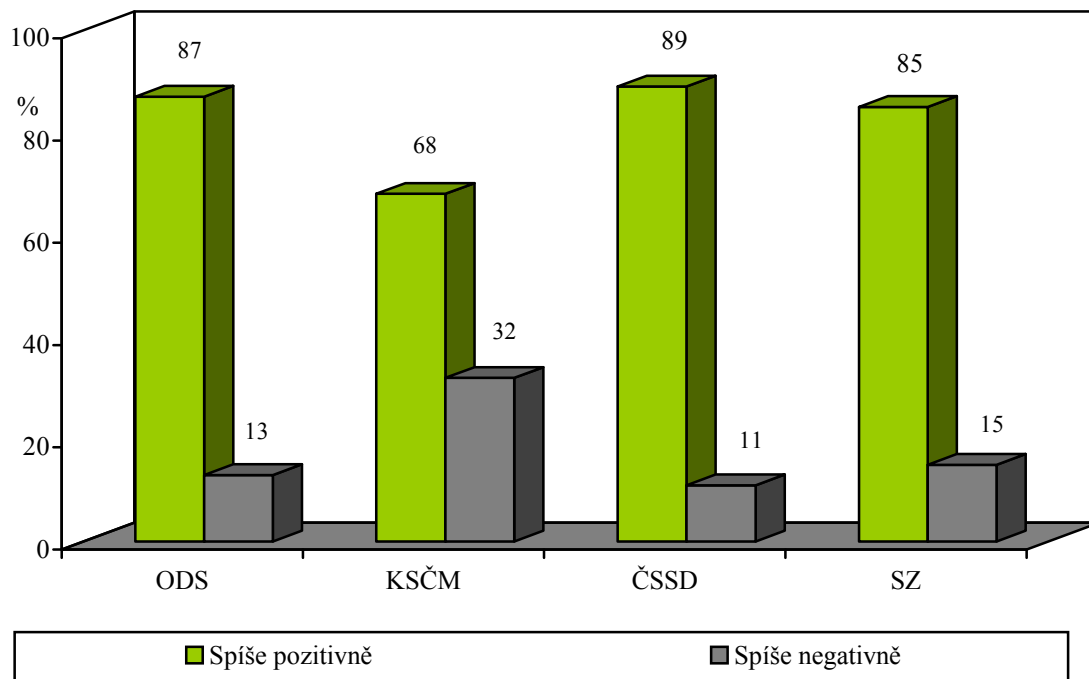
**„Celkově vzato, hodnotíte existenci Národního parku Šumava
spíše pozitivně, nebo spíše negativně?“**
- podle věku respondentů

**„Celkově vzato, hodnotíte existenci Národního parku Šumava
spíše pozitivně, nebo spíše negativně?“
- podle vzdělání respondentů**

**"Celkově vzato, hodnotíte existenci NP Šumava spíše pozitivně, nebo
spíše negativně?" - stoupenci nejsilnějších stran**

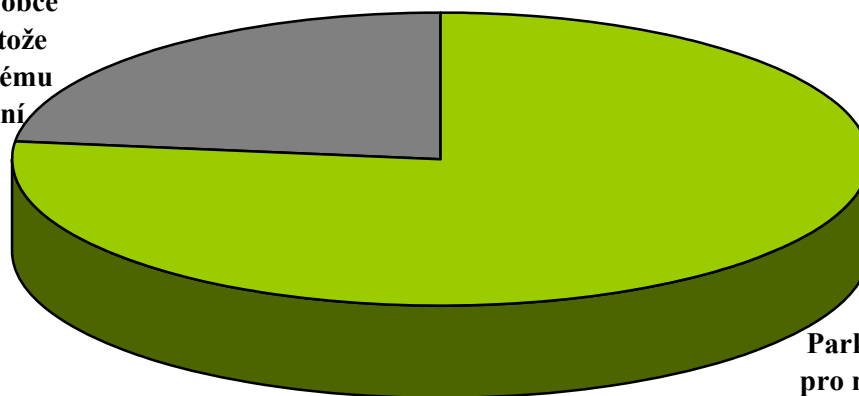
2. Ekonomický přínos, anebo zátěž pro obce?

Jednou z příčin, proč někteří lidé mají nepříznivý názor na Národní park Šumava, je to, že NP jako území s přísnými pravidly omezujícími zásahy člověka může být brzdou podnikání, a tak může do jisté míry ohrožovat rozvoj vesnic, které se nacházejí na jeho území. Zvláště přísná pravidla se týkají 1. zóny NP, která tvoří 13 % z celkové rozlohy parku cca 69 000 ha.

Názor, že NP je pro místní obce zátěží, sdílí však jen čtvrtina obyvatel kraje. Ostatní jsou přesvědčeni, že NP znamená pro obce hospodářský přínos, protože přitahuje do kraje turisty (je třeba dodat, že na území NP je pouze 7 obcí s celkově cca 1000 obyvatel).

„Na Národní park Šumava existují různé názory. Který z následující dvojice názorů je blíže Vašemu osobnímu stanovisku?“

Park představuje pro místní obce zátěž, protože brání volnému podnikání
23%

Park znamená pro místní obce ekonomický přínos kvůli přílivu turistů
77%

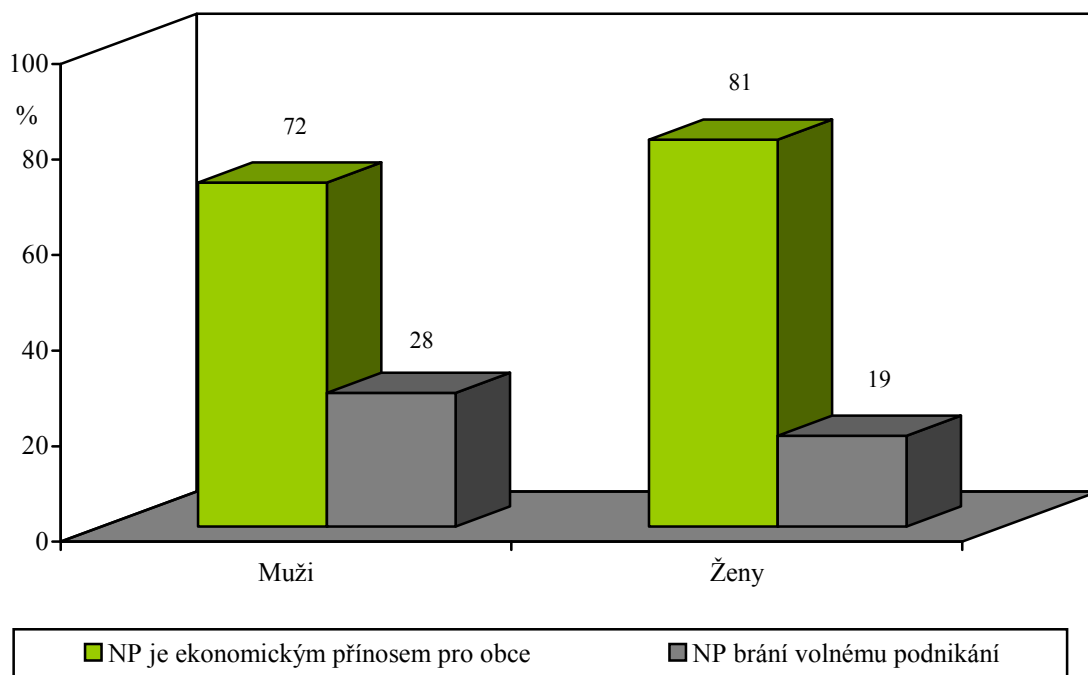
Pramen: STEM, Národní park Šumava, 9/2008

Názor, že NP je pro obce z ekonomického hlediska spíše přínosem, převládá ve všech sociodemografických skupinách i mezi stoupenci všech silných politických stran. Zajímavý je postoj lidí s vysokoškolským vzděláním, kteří takřka bezvýhradně hodnotí celkově existenci NP pozitivně, ale zároveň poměrně často připouštějí, že pro některé místní obce mohou být pravidla jeho fungování určitou ekonomickou brzdou.

Zajímavé však je, že i z lidí, kteří z ekonomického hlediska chápou NP spíše jako přítěž, hodnotí většina (59 %) existenci NP pozitivně. To ukazuje, že ekonomické hledisko není při celkovém hodnocení existence NP zdaleka nejvyšší prioritou.

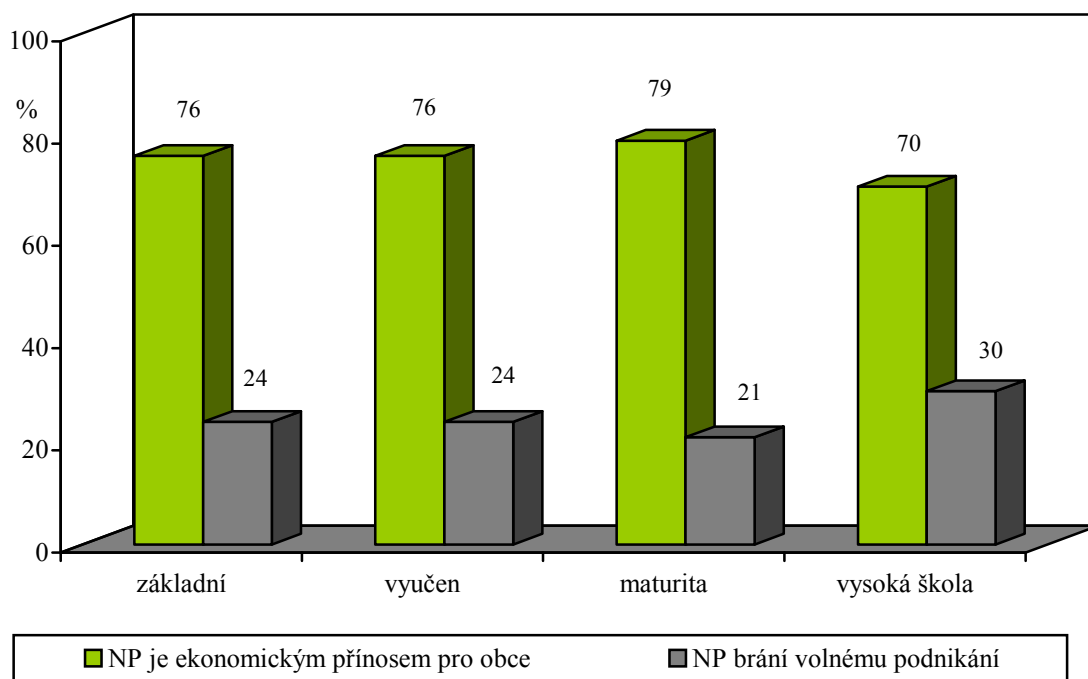
„Na Národní park Šumava existují různé názory. Který z následující dvojice názorů je blíže Vašemu osobnímu stanovisku?“

- podle pohlaví respondentů

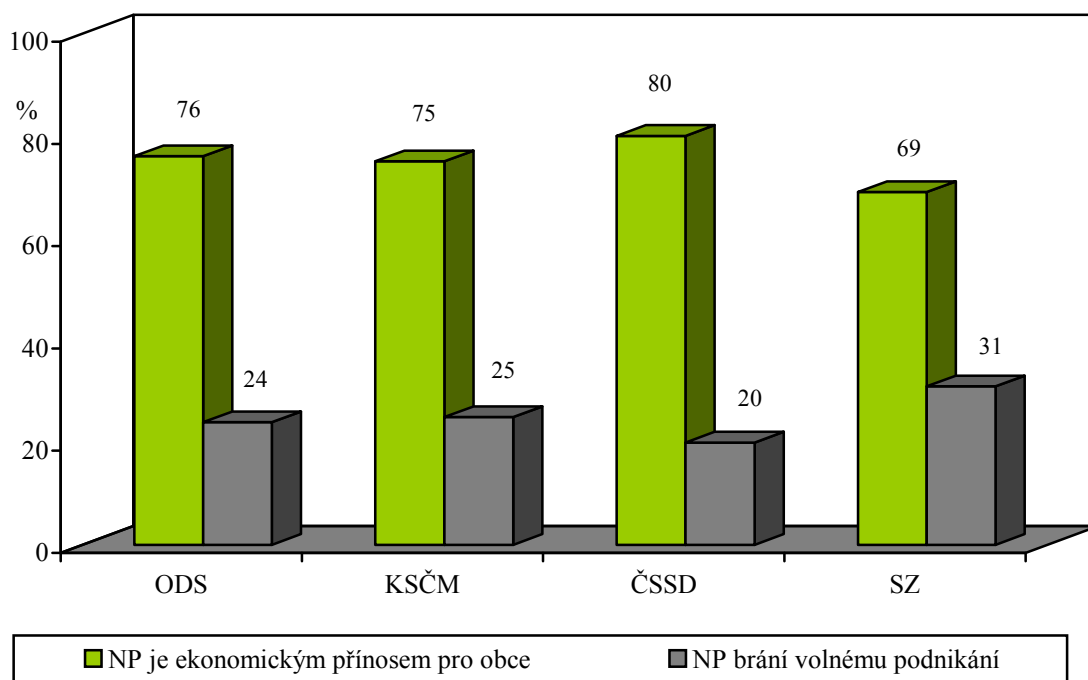

„Na Národní park Šumava existují různé názory. Který z následující dvojice názorů je blíže Vašemu osobnímu stanovisku?“

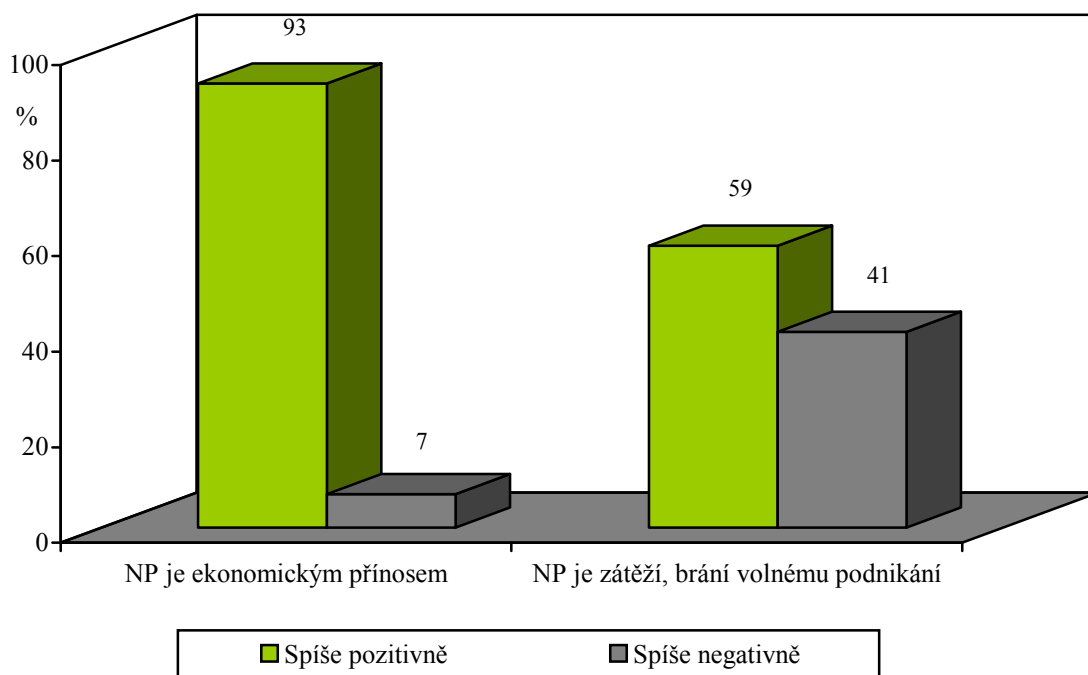
- podle vzdělání respondentů

„Na Národní park Šumava existují různé názory. Který z následující dvojice názorů je blíže Vašemu osobnímu stanovisku?“
 - stoupenci nejsilnějších stran

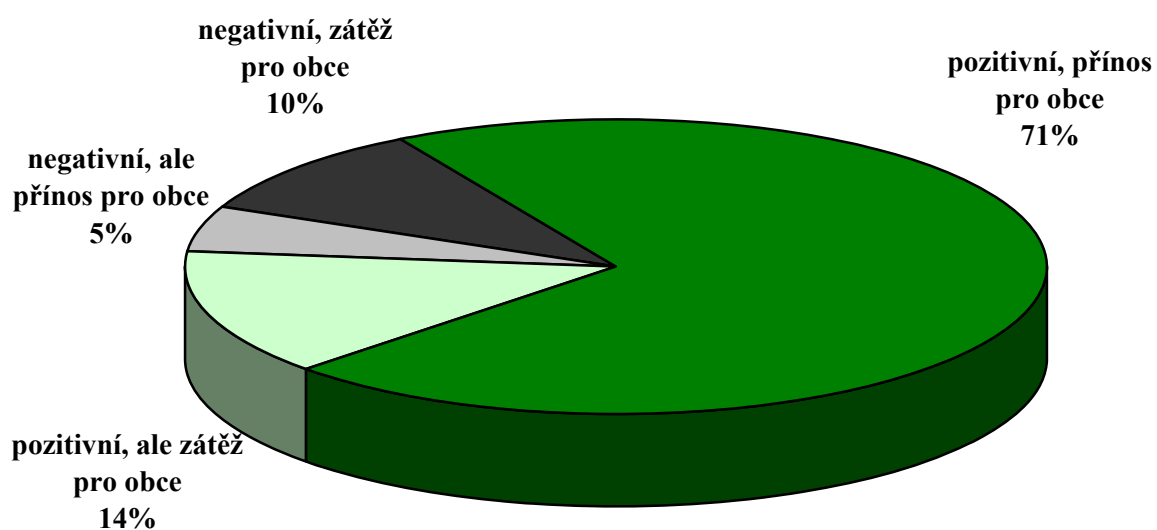

„Celkově vzato, hodnotíte existenci Národního parku Šumava spíše pozitivně, nebo spíše negativně?“
 - podle "ekonomického" názoru na NP

Pokud zkombinujeme oba názory na NP Šumava, je vidět, že zhruba 70 % Jihočechů hodnotí existenci NP zcela pozitivně, jak celkově, tak z ekonomického pohledu – jako přínos pro obce. Opačných názorů, vyhraněně negativních, je pouze desetina. I skupina, která připouští, že pro některé obce může být park ekonomickou brzdou, zohledňuje situaci skutečně jen nepatrného podílu vesnic – na území NP je jich pouze sedm.

Názory na Národní park Šumava

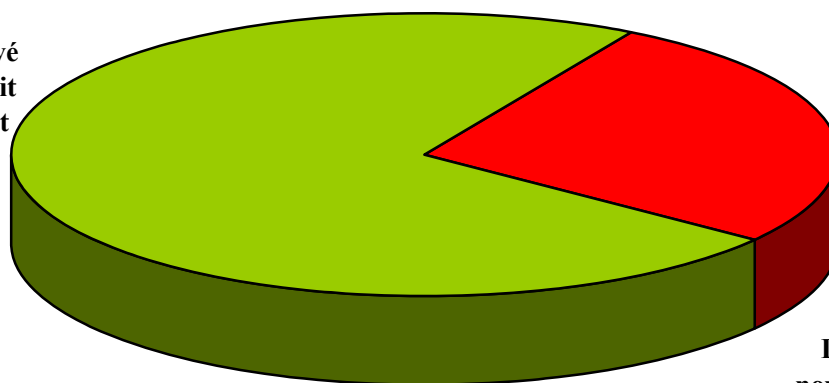
Pramen: STEM, Národní park Šumava, 9/2008

3. Rozvojové projekty, anebo ochrana přírody?

Ochrana přírody a ekonomický rozvoj – tyto dvě věci jsou velmi často stavěny do přímého protikladu. Čemu dát přednost v konkrétních případech, to může záviset na mnoha okolnostech, ale obecně položenou otázkou můžeme zjistit, co je pro obyvatele Jihočeského kraje vyšší prioritou. Výsledky průzkumu ukazují, že Jihočeši se výrazně přiklánějí k ochraně přírody, i za cenu, že rozvojové projekty se neuskuteční, anebo se budou muset přemístit jinam.

„V Jihočeském kraji se občas vedou spory o tom, zda v určitých místech dát přednost ochraně přírody, či různým rozvojovým projektům. K jakým řešením jste Vy osobně více nakloněn(a)?“

Dávat přednost ochraně přírody, i kdyby to znamenalo nové projekty omezit nebo přemístit
73%

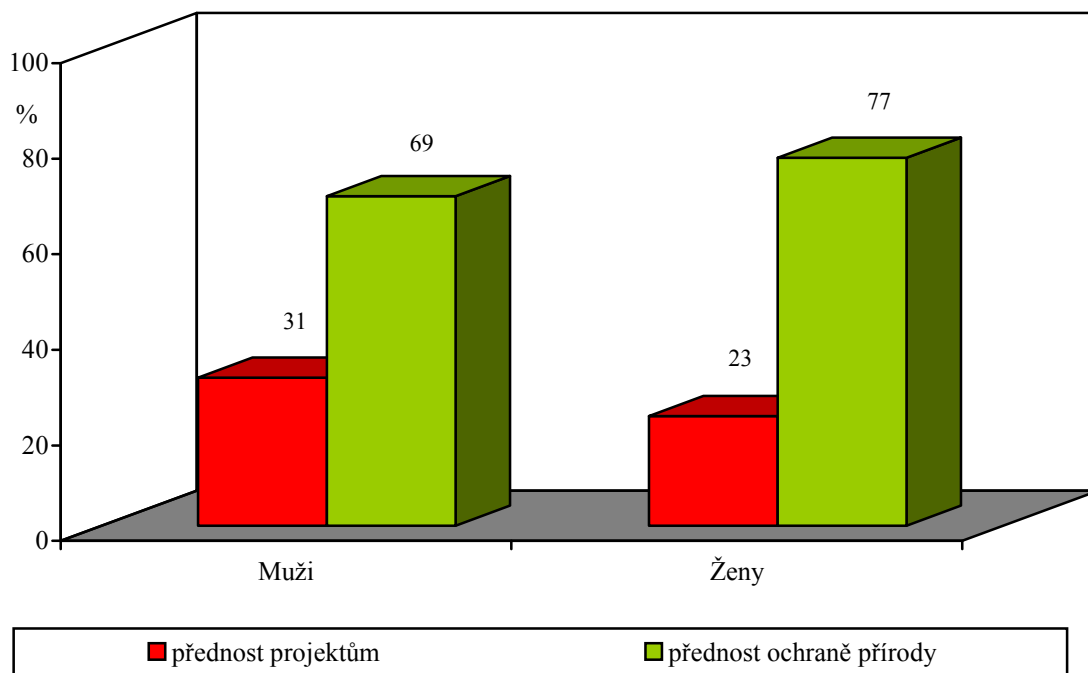
Dávat přednost novým projektům, i kdyby to znamenalo omezení ochrany přírody
27%

Pramen: STEM, Národní park Šumava, 9/2008

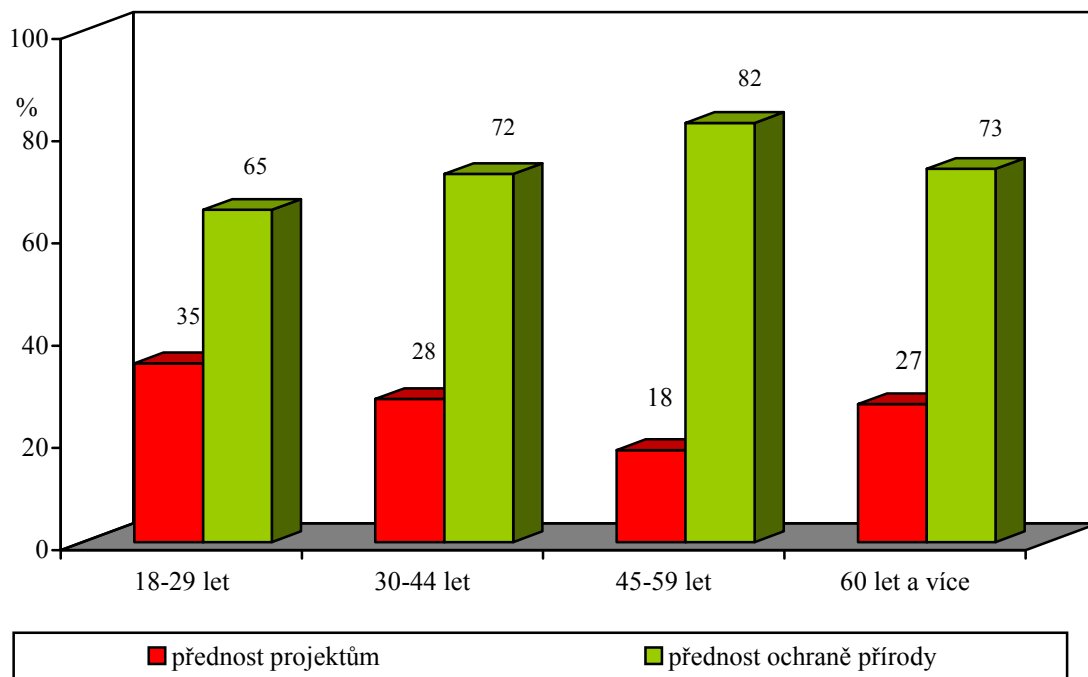
Míra, s kterou akcentují různé skupiny obyvatel Jihočeského kraje nezbytnost ochrany přírody a její přednost před rozvojovými projekty, je u různých skupin populace rozdílná, nicméně ochrana přírody má převahu ve všech skupinách, dokonce i mezi lidmi, kteří v existenci NP spatřují ekonomickou brzdu pro některé obce.

Podrobnější analýzu by si asi zasloužily rozdíly mezi různě velkými obcemi. Souvisejí patrně s ekonomickou situací v nich, například „třicetitisícová“ města potřebují nezbytně uskutečnit rozvojové projekty, „střediskové“ obce zase zřejmě nejvíce těží právě z cestovního ruchu spojeného se zachovalou přírodou.

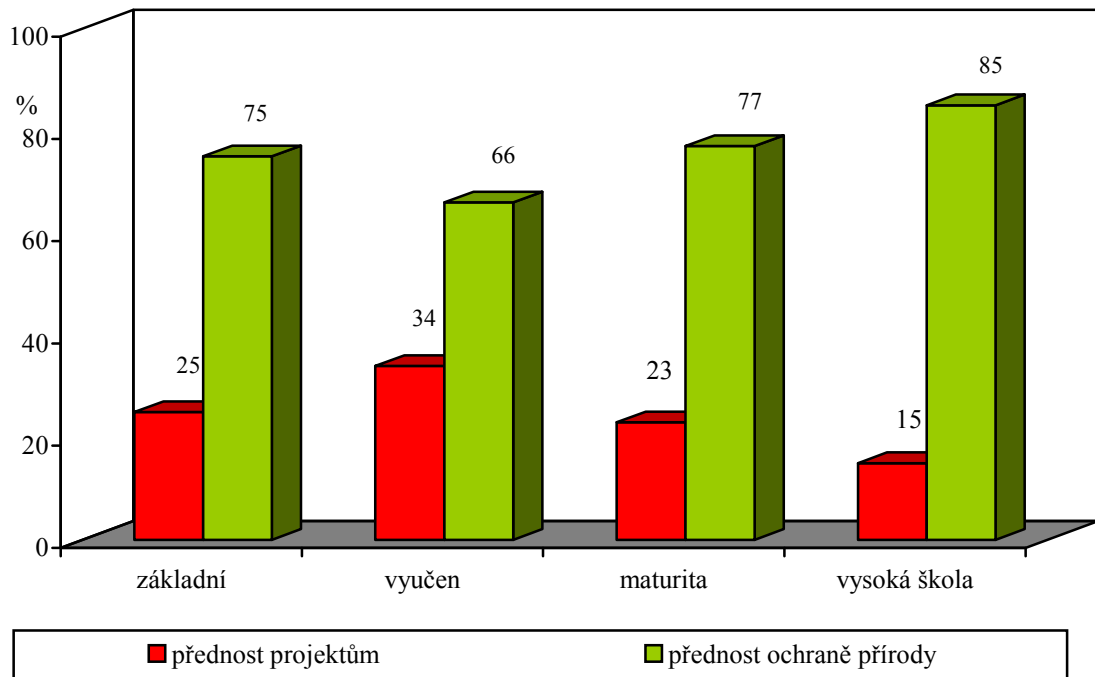
"...dát v určitých místech přednost ochraně přírody, či různým rozvojovým projektům?" K jakým řešením jste Vy osobně více nakloněn(a)?" - podle pohlaví respondentů

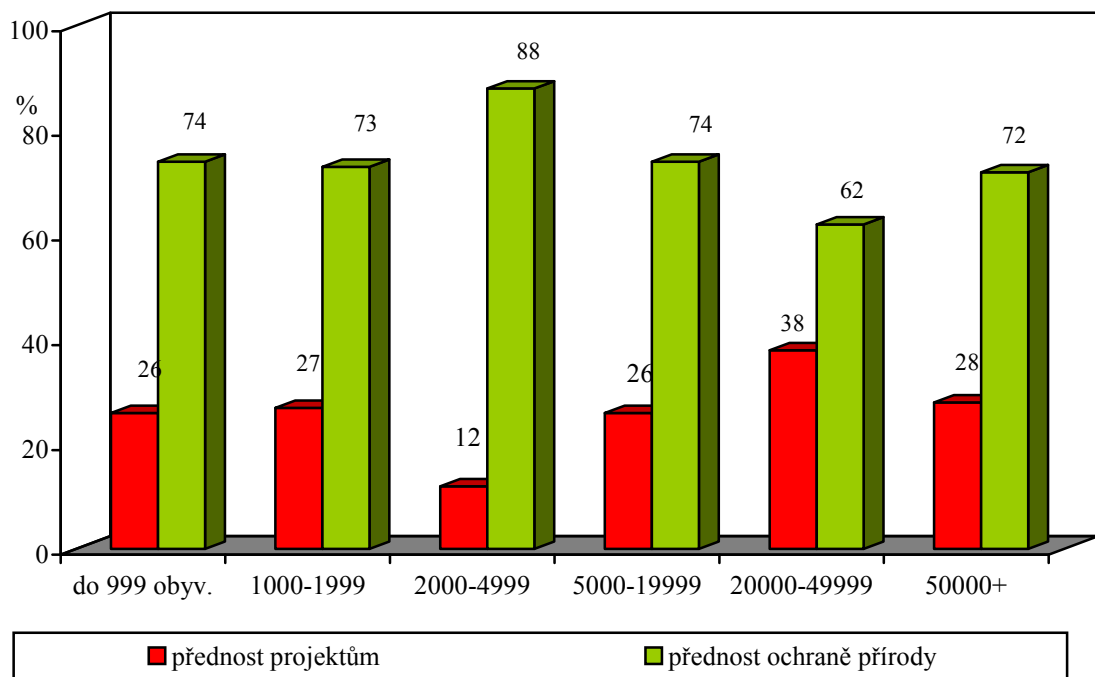
"...dát v určitých místech přednost ochraně přírody, či různým rozvojovým projektům?" K jakým řešením jste Vy osobně více nakloněn(a)?" - podle věku respondentů

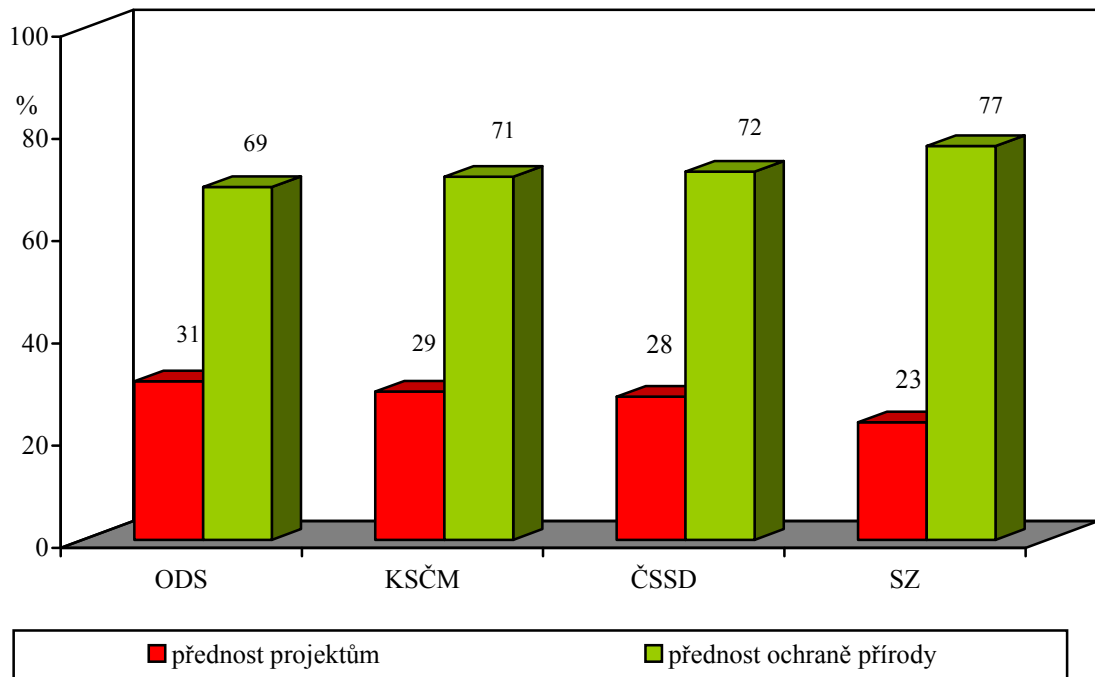
"...dát v určitých místech přednost ochraně přírody, či různým rozvojovým projektům?" K jakým řešením jste Vy osobně více nakloněn(a)?" - podle vzdělání respondentů

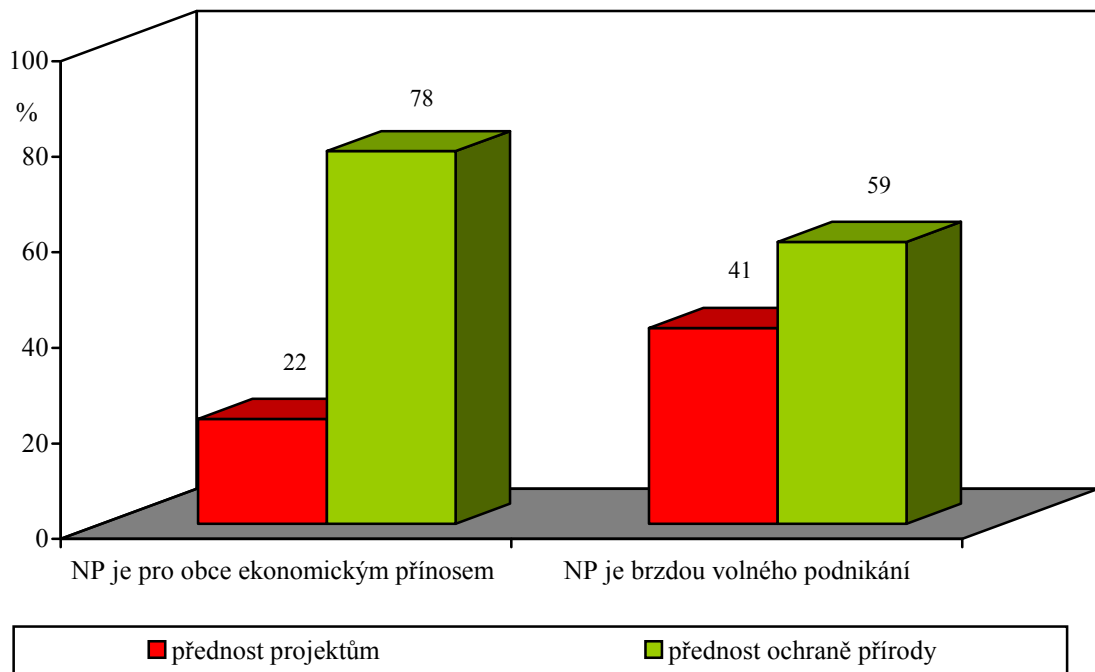
"...dát v určitých místech přednost ochraně přírody, či různým rozvojovým projektům?" K jakým řešením jste Vy osobně více nakloněn(a)?" - podle velikostního pásma bydliště

"...dát v určitých místech přednost ochraně přírody, či různým rozvojovým projektům?" K jakým řešením jste Vy osobně více nakloněn(a)?" - stoupenci nejsilnějších stran

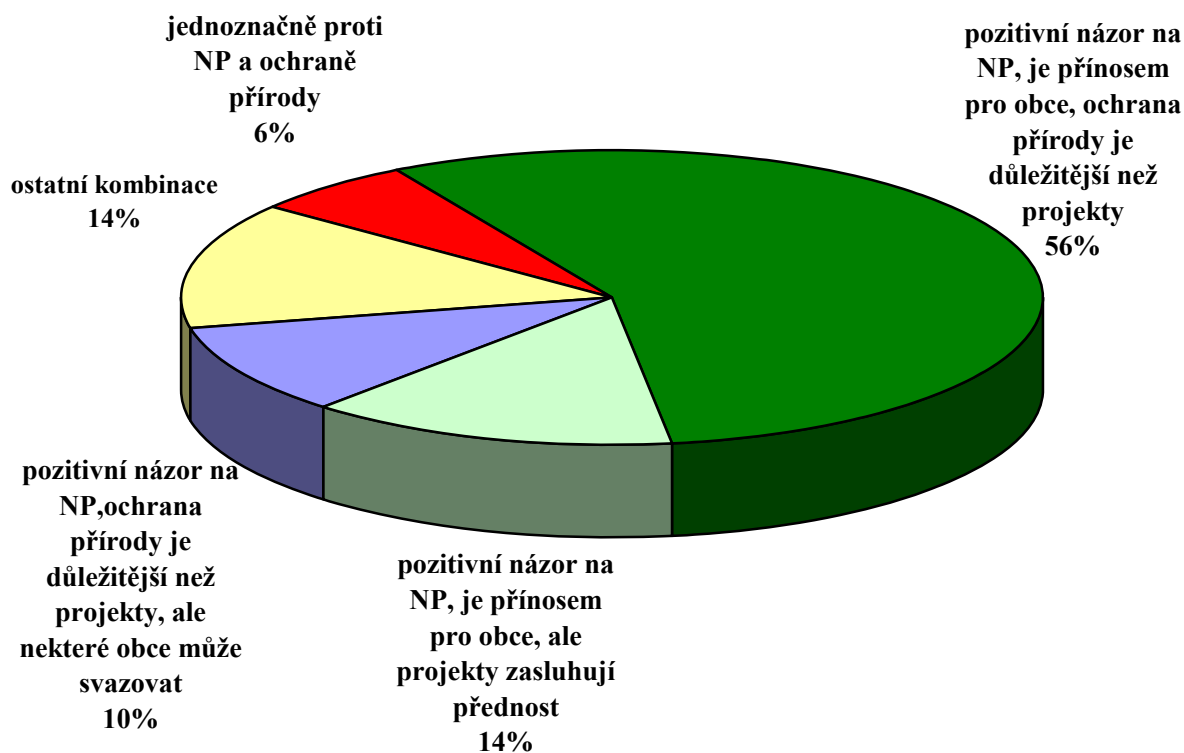

"...dát v určitých místech přednost ochraně přírody, či různým rozvojovým projektům?" K jakým řešením jste Vy osobně více nakloněn(a)?" - podle "ekonomického" názoru na NP

Když jsme zhodnotili dohromady všechny tři otázky, v nichž se respondenti vyjadřovali k národnímu parku, jeho ekonomickému vlivu na kraj a k prioritě ochrany přírody či rozvojových projektů, ukazuje se opět výrazná převaha kladného postoje Jihočechů k národnímu parku i k ochraně přírody. Více než polovinu lidí (56 %) bychom mohli označit za jasné stoupence NP a ochrany přírody, pouhých 6 % osob má naprosto opačné názory - negativní názor na park a upřednostňuje rozvojové projekty před ochranou přírody.

Celková typologie Jihočechů podle názorů na NP Šumava a prioritu ochrany přírody před rozvojovými projekty

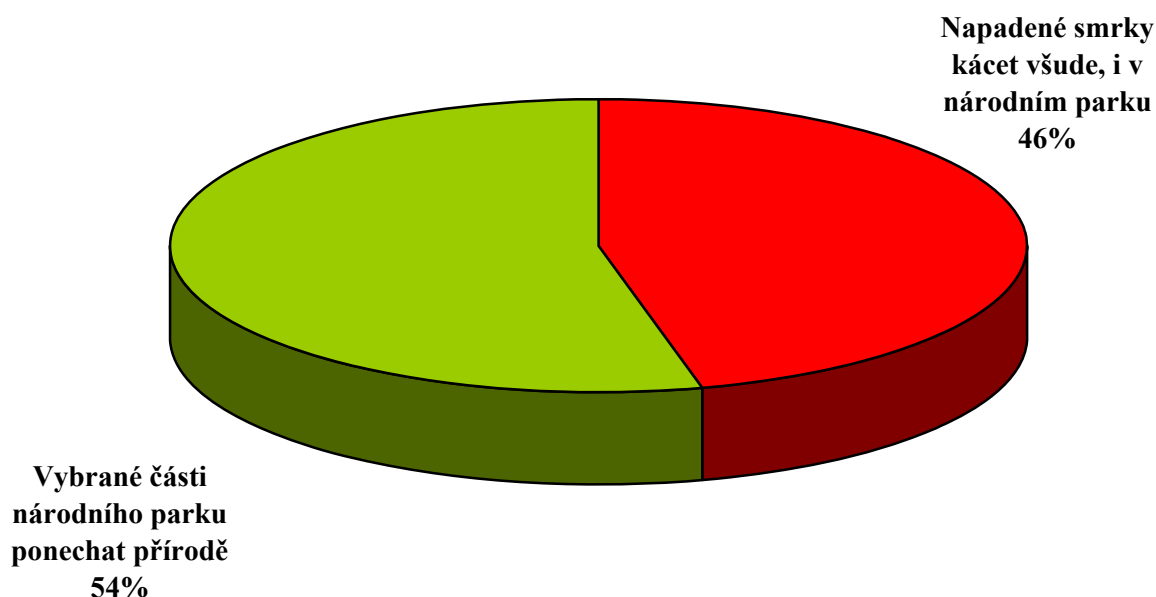

Pramen: STEM, Národní park Šumava, 9/2008

4. Co s kůrovcem?

Otázka, jak postupovat v lesích na území NP, které jsou zasaženy kůrovcem, není pro laickou veřejnost lehká, a štěpí jihočeskou populaci na dvě takřka vyrovnané skupiny. Mírnou převahu (54 %: 46 %) mají zastánci názoru, že napadené stromy mají zůstat na svém místě.

„Často diskutovaným problémem na Šumavě je způsob péče o národní park. Jeden názor říká, že stromy napadené kůrovcem je potřeba kácet všude, aby se nešířil dál, i když přitom vzniknou holé kopce. Druhý názor říká, že ve vybraných, přírodně nejcennějších částech národního parku by měly napadené stromy zůstat stát, jako tomu bylo odpradávná, protože, byť uschlé, budou chránit růst nových stromů. Který z těchto názorů je Vám bližší?“

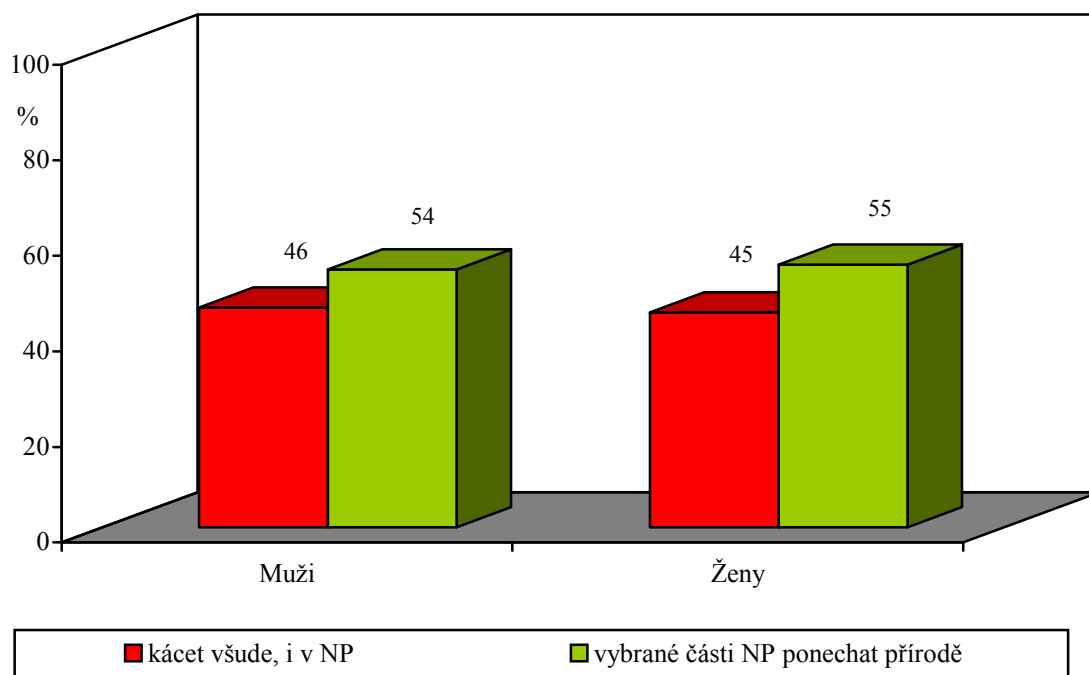
Pramen: STEM, Národní park Šumava, 9/2008

Převahu zastánců kácení postižených porostů, a to i na území NP, nacházíme mezi lidmi s nižším vzděláním, stoupenci KSČM a u lidí s negativním vztahem k NP.

Rozdíly mezi různými skupinami populace však nejsou velké – největší jsou podle vzdělání. Jde o výsostně odborné téma, na které nemají zdaleka jednotný názor ani ti, kteří se považují za odborníky. Ukazuje se na to například na tom, jak poměrně malé jsou v názoru na likvidaci stromů postižených kalamitou, rozdíly mezi lidmi s různým názorem na národní park. Dokonce i z lidí, které lze – na základě názorů na existenci NP Šumava a prioritu ochrany přírody před rozvojovými projekty – označit za výrazné zastánce ochrany přírody (viz typologie na předchozí straně), je více než třetina pro důsledné kácení napadených stromů, a to i na území NP. A naopak – z lidí jednostranně „protiochranařských“ čtvrtina připouští, že na území NP by se měly napadené stromy ponechat.

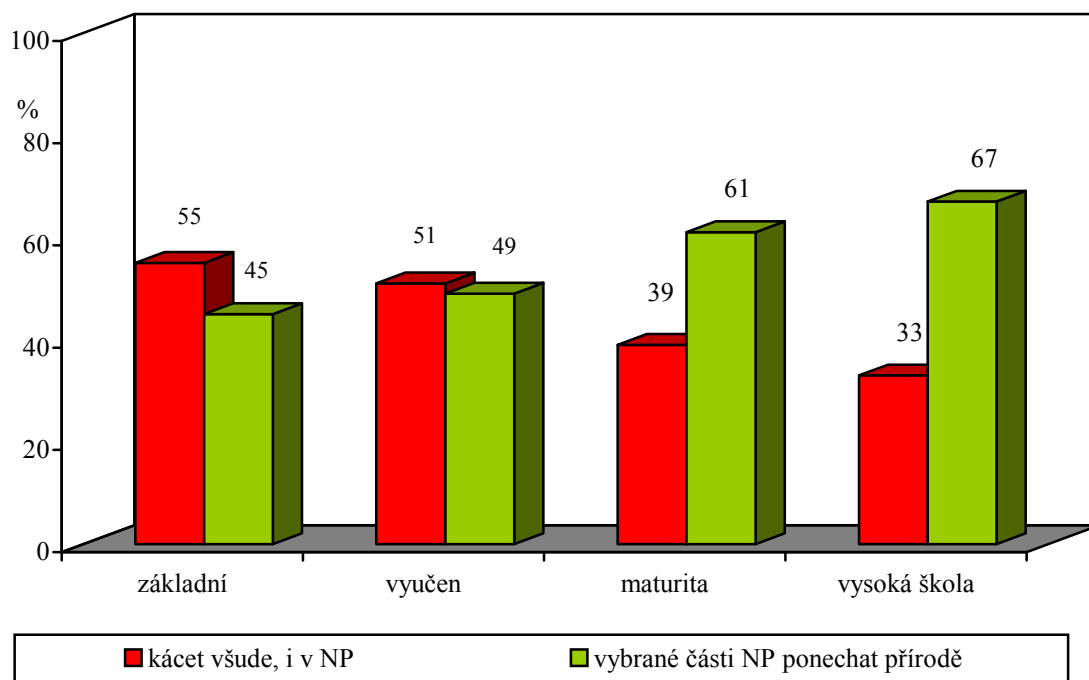
Názory na kácení stromů zasažených kůrovcem

- podle pohlaví respondentů

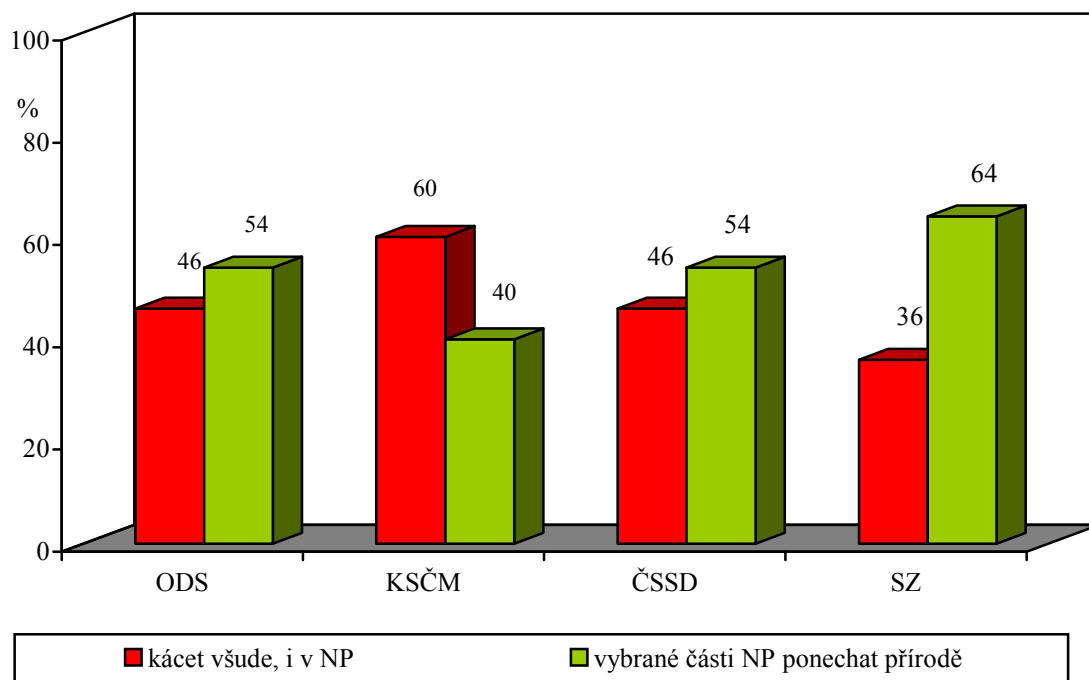

Názory na kácení stromů zasažených kůrovcem

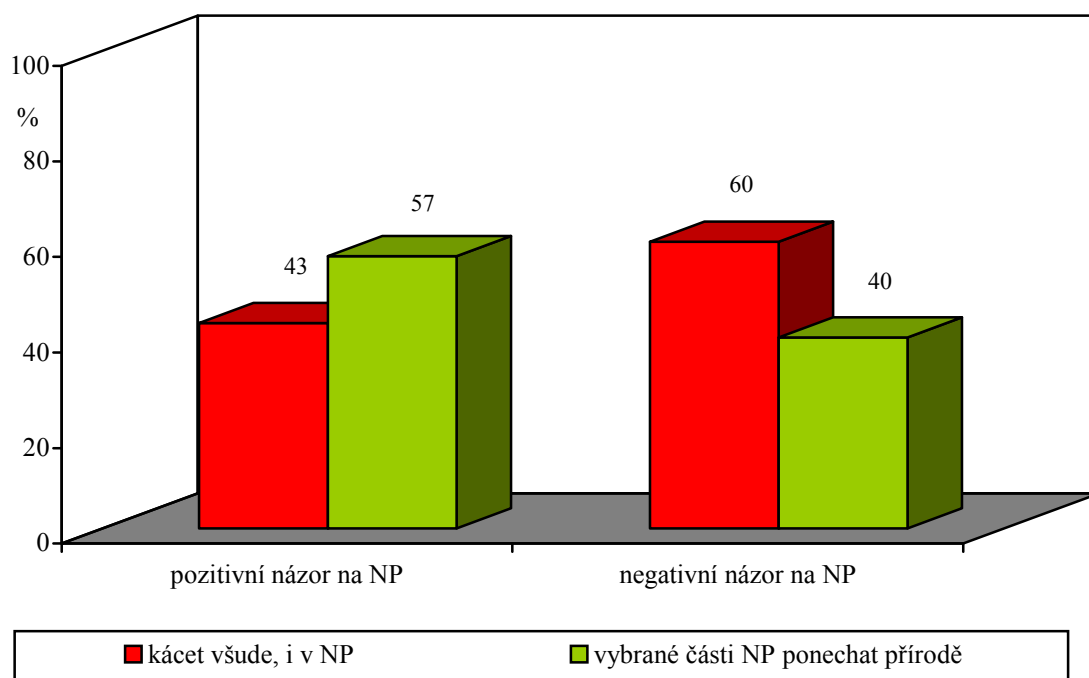
- podle vzdělání respondentů

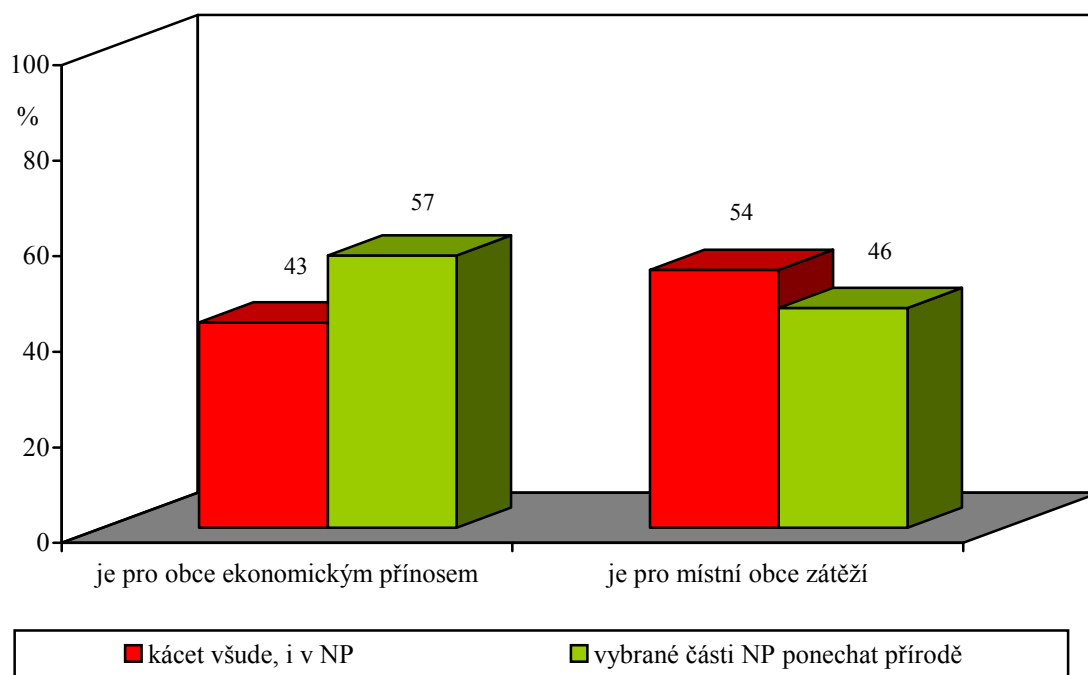
Názory na kácení stromů zasažených kůrovcem
- stoupenci nejsilnějších stran

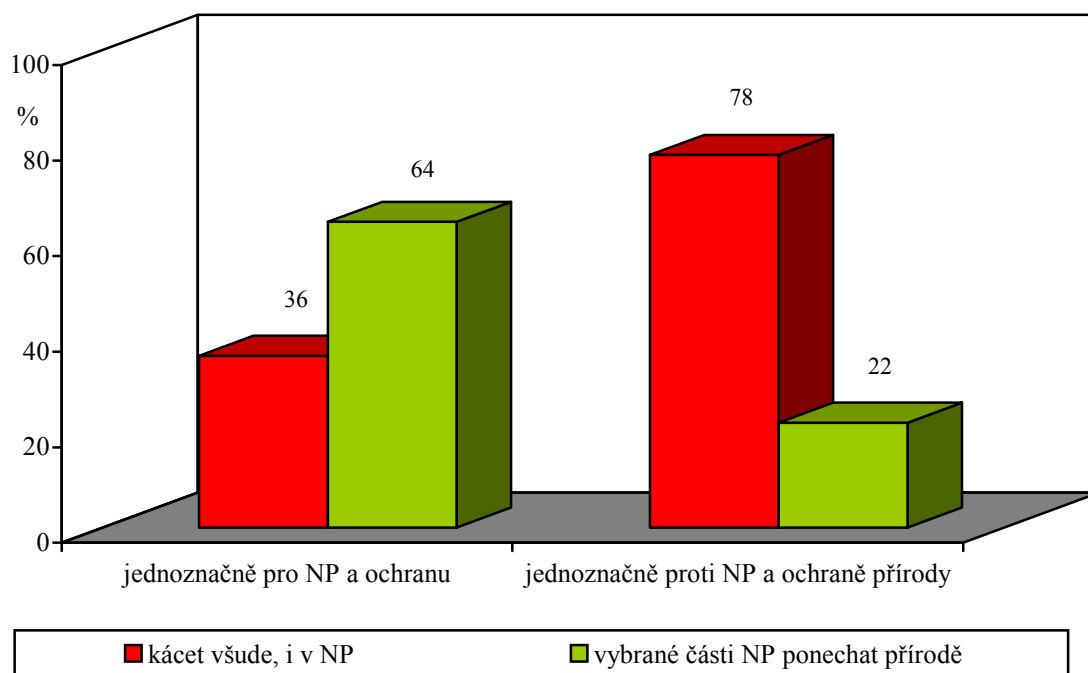
Názory na kácení stromů zasažených kůrovcem
- podle celkového názoru na NP Šumava

Názory na kácení stromů zasažených kůrovcem
 - podle "ekonomického" názoru na NP Šumava

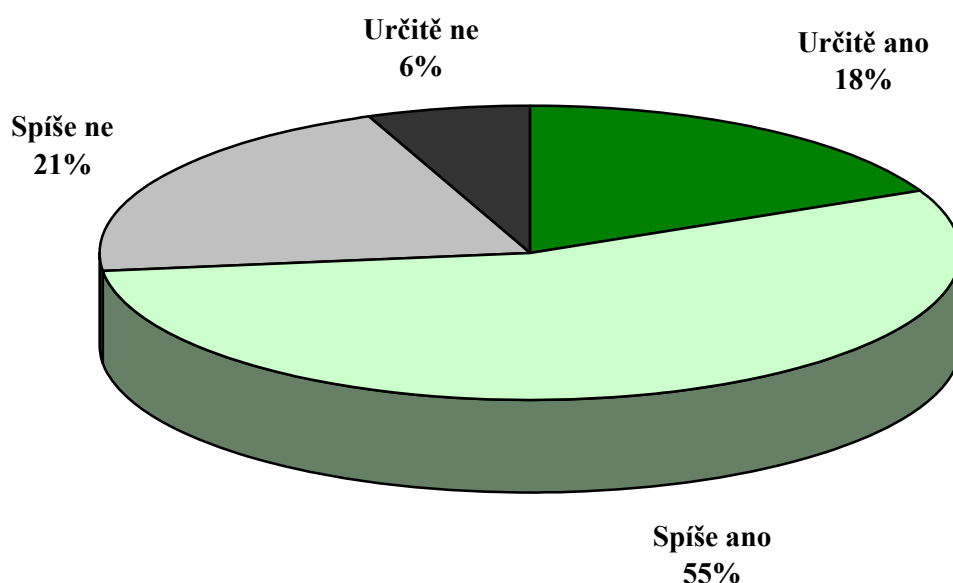
Názory na kácení stromů zasažených kůrovcem
 - podle typologie obyvatel JČ kraje ochrana přírody / ekonomika

5. Hodnocení práce Správy NP a MŽP

Celkové hodnocení práce Správy národního parku a Ministerstva životního prostředí na Šumavě je příznivé. Skoro tři čtvrtiny Jihočechů konstatují, že tyto instituce odvádějí na Šumavě „dobrou práci“.

„Souhlasíte s hodnocením, že Správa národního parku a Ministerstvo životního prostředí odvádějí na Šumavě dobrou práci?“

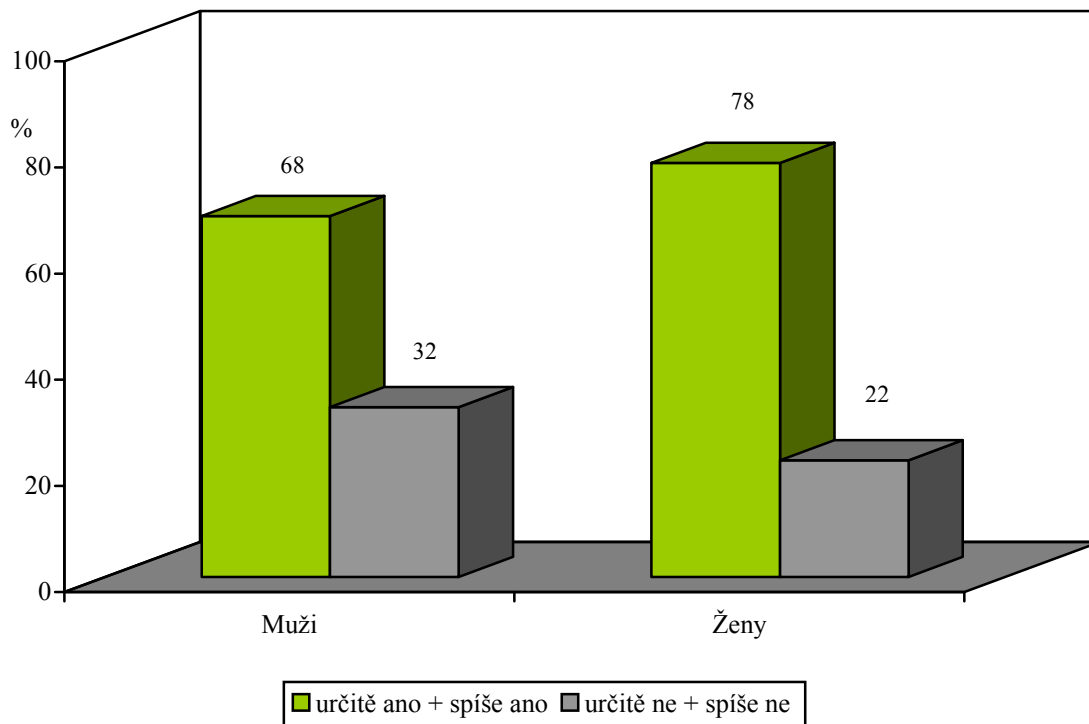

Pramen: STEM, Národní park Šumava, 9/2008

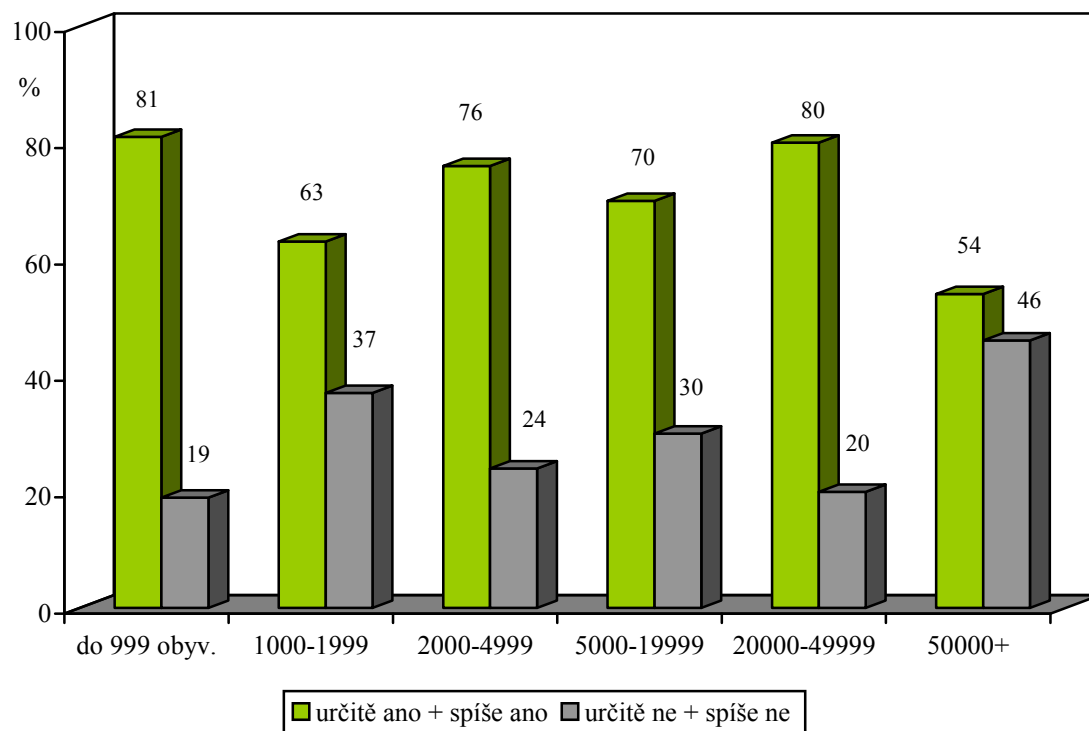
Kdo s kladným hodnocením práce MŽP a Správy NP Šumava nesouhlasí? Rozdíly mezi skupinami populace jsou opět většinou malé (například podle vzdělání nebo věku). Mezi různými skupinami populace tak vyčnívají opět stoupenci KSČM (40 % negativních názorů, což může odrážet jejich celkově negativní postoj k dění v ČR), ale také obyvatelé Českých Budějovic. Otázka samozřejmě neumožňuje zjistit příčiny, faktem však je, že obyvatelé krajského města mají jinak příznivý názor na existenci NP a nejsou ve velké míře ani zastánci ekonomických rozvojových projektů.

Jednoznačnými kritiky práce MŽP a Správy NP Šumavy jsou lidé s celkově negativním postojem k národnímu parku a ochraně přírody – ale to rozhodně není špatnou vizitkou práce těchto institucí.

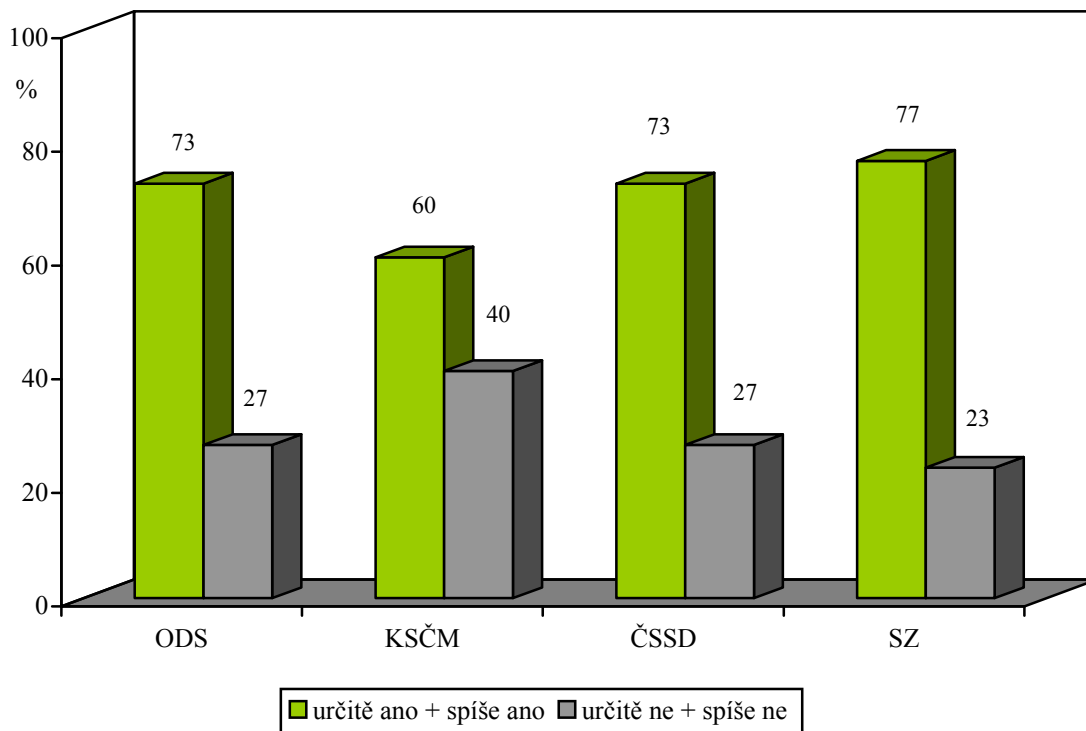
**„Souhlasíte s hodnocením, že Správa NP a MŽP odvádějí na Šumavě
dobrou práci?“ - podle pohlaví**

**„Souhlasíte s hodnocením, že Správa NP a MŽP odvádějí na Šumavě
dobrou práci?“ - podle velikosti místa bydliště**

**„Souhlasíte s hodnocením, že Správa NP a MŽP odvádějí na Šumavě
dobrou práci?“ - stoupenci nejsilnějších stran**

**"Souhlasíte s hodnocením, že Správa NP a MŽP odvádějí na Šumavě
dobrou práci?"**

- podle typologie obyvatel JČ kraje ochrana přírody / ekonomika

